1941 JÚLIUS 7-ÉN befejeződött az a korszak, amely az előkészületeket jelentette a fegyveres harcra a megszállók ellen és megkezdődött az új népfelszabadító harcok kora, amely hamarosan fegyveres népi felkeléssé szélesedett.

*

1941 július 7-én indult meg a világtörténelem egyik legmagasztosabb szabadságharca Szerbiában, a Krupnya melletti Béla Crkván. 1941 július 7-én Jovánovity Zsika (egykori spanyol szabadságharcos) hírlapíró vezetésével a ragyevai partizán csapat Béla Crkvára népgyűlésre tartott, ahol nagyszámú hallgatóságukat a megszállók elleni harcra szólították fel. Béla Crkván szólaltak meg először a felkelők fegyverei. Szerbiában ez volt az első fegyveres támadás a megszervezett népfelszabadító mozgalom keretén belül a megszállók és kiszolgálóik ellen. Ezek a lövések messzire hangzottak és visszhangra találtak minden hazafinál.

1941 július 13-án Montenegróban (Crna Góra) már általános a népi felkelés és Cetinye, valamint Podgorica kivételével felszabadult ez a terület.

*

A regényesen hősi és a világtörténelemben egyedülálló szabadságharc így indult el. A harc gyümölcseként a hatalom az áruló klikk kezéből örökre a nép birtokába jutott, hogy hazájával és sorsával rendelkezzék. A felkelésnek és hősi harcnak köszönhetik Jugoszlávia népei azt a tekintélyt, melyet világszerte élveznek.

A győzedelmes befejezést nyert négyéves szabadságharc Jugoszlávia történelmének legnagyobb és legfényesebb korszaka, amely a legnagyobb emberi célt: a szocializmust biztosította a szabadságharc részesei és utódai számára.

DÁNIEL GYÖRGY

KÖLTŐ, TUDOD-E TEENDŐD?

— Oton Zsupancsics —

Költő, tudod-e teendőd?
És mégsincs egyetlen szavad?
Ne hadd, hogy fojtson fájdalom,
öntsd forró dalba önmagad,
adj, mai dalt, adj mai éneket,
s mi énekeljük a dalt veled.

Tudom teendőm, ó nagyon tudom,
s ha elrabolják a szót torkomon:
ordas leszek, s ordítok én;
üvöltöm, vad farkas-dalom.
S a dalt négykézláb, hegyek tetején,
barlang falára kaparom én!

Mozirje-csúcsán, e forró napon,
teli torokkal üvöltöm dalom.
Blegas és Krim is visszhangozza majd,
ha eldalolom az igazi dalt.
Szelekre bízom, s a fenyveseken át,
egyik bejárja véle a Pohorát.

Erdő dalolj, forrjatok hegyek,
ordítsunk zúgó dalt s szabad
lész végre, kelj fel régi rab;
s te is, akit már száz évek temetnek:
elrabolt jogod nehogy elfeledd, —
áthúzzuk együtt ezt a nagy telet.

Tavasz lesz, zúgó, fiatal tavasz,
s hajnalt köszönt a tavaszi nap.
Nagyot ordít majd a farkas-csoport,
s csattogó foggal a vadászokra csap!
Siess. A Száva, s a Dráva vezet —
fogat fogért, fejért fejet!

Fordította: GÁL LÁSZLÓ

ÜTKÖZET A KOZARÁN

Nedvességet lehelő és állott alsónemű szagát árasztó, örökké homályos, egyablakos szobácskában nagy ütközetet irányít Márkó, a hétesztendős fiúcska.

Feltört és egyenetlen földpadozaton két hadsereg helyezkedett el egymással szemben: anya ládájából kivett, kifényesedett és elbarnult öreg mandulák, ezek a mieink, a kozaraiak. Mandulák közé rakott apró és kemény „csontmagú" dió Sósa, a Kozara vezére. Velük szemben sorakozott fel a másik, kevésbbé értékes hadsereg: egyenetlen és fényes kukoricaszemek, a németek és a többi hozzájuk csatlakozók. Az üres dióhéj — Schtaal, a gyülölt német tábornok, aki a Kozara elleni támadást vezeti.

— Ezt a svábot most Sósa megüti, de úgy, hogy százezer métert repüljön — suttogja cinkosan, izgatott, fénylő szemekkel a gyerek és a „kozaraiak" közül kiemeli a diót, egy elkülönült kukoricaszemre üt, amelyik szikraként pattog és száraz zörejjel az ablakhoz koccan.

— Úgy, úgy kellett, bizisten megdögöltél, elestél.

A barna, repedezett szobaajtó nyikordul. Márkó jólélek öregapja, a kevésvérű és teletrágó öreg kukkant be.

— Mit csinálsz, öregapa szemefénye?

— Háborúzom — válaszol játékbamélyedve, kurtán a kicsi — védem Kozarát!

— Úgy, védd csak, védd, nagyapa okos védencecskéje — mosoly közt dünnyög az öreg az ajtót újból betéve, — attól félek, nekik te nem segíthetsz.

És az öreg odakünn elgondolkozva horgasztja le fejét, hallgatódzik.